

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de attributis, de visione Beatifica, de scientia Dei, ac
de ejus voluntate, & Providentia

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. III. Ex tribus Augustini Discipulis eadem veritas declaratur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77232](#)

DE EFFICACIA VOLVNTATIS DEI.

471

gratiae medicinalis Christi subvertitur, & scripturae subnervantur, dum gratiae necessitas, non ex vulnere voluntatis, sed ex naturali ejus indifferentiâ; & omnium causarum subordinatione subalterio suspenditur. Nam Augustinus locis jam relatis, divinorum decretorum efficaciam ad actus etiam naturales extendit, idque ex Scriptura demonstrat; & ait, quod Scriptura divina, si diligenter inspicatur, ostendit non solum bonas hominum voluntates quas in aeternam dirigit vitam, sed etiam eas quae conservant facili creaturam, & quae ad vitam civilem & politicam specent, quae utique ordinis naturalis sunt, esse à Deo corda hominum inclinante, & applicante ad quocumque voluerit.

§. III.

Ex tribus Augustini Discipulis eadem veritas declaratur.

171. **Q**uam præfidenter Adversarius afferit, gratiam efficacem ad omnes humanæ naturæ status dilatatum ab Augustini sensibus esse remotissimam, & vi potius humanae Philosophie, quam Augustiniana Theologie expressem & inventam. Longè est alia illustriorum D. Augustini Discipulorum sententia. In primis enim D. Prosper supra citatus in libro sententiarum quas ex Augustino collet, fent. 58. exprelè afferit quod *Divina voluntas est prima & suprema causa omnium corporalium, spiritualiumque motionum, subindeque divinorum decretorum & auxiliorum efficaciam, ad omnes humanæ naturæ status, & ad omnes actus tam ordinis naturalis quam supernaturalis extendit.*

172. Secundò Fulgentius Augustinianæ doctrinæ defensor acerrimus, libro 2. ad Trasimundum cap. 2. loquens de divina gratia, sic ait: *Ipsa etiam homini reparando fuit necessaria: quia non alia stantem Angelum à ruina potuit custodire, nisi illa quæ lapsum hominem post ruinam potuit reparare. Una est in utroque gratia operata: in hoc ut surgeret, in illo ne caderet: in illo ne vulneraretur, in isto ut sanaretur: ab hoc infirmitatem reputat, illum infirmari non sinit. Quibus verbis apertere proficitur, eandem gratiam præservasse bonos Angelos à lapsu, quæ hominem lapsi reparavit: Sed gratia quæ ruinam hominis lapsi reparavit, est de se efficax, ut docet Janenius: Ergo & illa quæ custodivit Angelos ne caderent.*

173. Nec valet si dicas, hunc locum Fulgentij eo tantum pertinere, ut tum hominis reparationem, tum Angeli stabilitatem, gratia in genere adscribat, non vero gratia efficaciter moventi. Non valet, inquam, Fulgentius enim ibidem loquens de gratia quæ impedivit casum bonorum Angelorum, appellat eam *viaticum*; & ait quod ejus *virtus infuperabilis est: At hæc non possunt verificari de gratia generaliter sumpta, sed solum de aliqua speciali gratia, nimis de efficaci, ut de se patet: Ergo ibi de gratia efficaci, non vero de gratia generaliter sumpta loquitur.*

174. Tertiò, S. Thomam, Discipulorum Augustini nobilissimum & acerrimum, & ita in Augustino versatum, ejusque doctrinâ rictum & imbutum, ut ipse Janenius illum, *Augustinum contractum*, appellat, eandem decretorum & auxiliorum efficaciam necessitatem ad statum innocentia & integratatis extendisse, ita perpicuum & manifestum est, ut de hoc nulla possit subesse dubitatio: nam i. 2. quæst. 109. art. 2. in corpo-

A re ait, quod homo in utroque statu (integritatis scilicet & corruptionis) indiget auxilio divino, ut ab ipso moveatur. Et in responione ad i. afferit quod *Mens hominis, etiam sani, non ita habet dominum sui actus, quin indigeat moveri à Deo.*

Sed nomine auxilij moventis, non aliam S. Doctorem significat gratiam, quam efficacem & prædeterminantem, fatentur. Adversarij: nominatim Antonius Arnaldus, in opusculo cui titulus est: *Vera S. Thome de gratia sufficienti & efficaci doctrina*: in quo probat S. Doctorem, nullam aliam gratiam agnovisse, præter sanctificantem, seu justificantem, (quam vocat *habitualis donum*) & efficacem, seu prædeterminantem, quam auxilium Dei moventis appellat: Ergo D. Thomas necessitatem gratia efficacis & prædeterminantis, pro utroque statu integratî & corruptio- nis, admittit.

B Quod potest confirmari ex eo quod in corpore 175° ejusdem articuli, assignata tria principia ex quibus sumitur necessitas gratiae moventis: duo specia- lia, & alterum generale. Primum est ægritudo & infirmitas naturæ, per peccatum originale depravata. Secundum, elevatio, & disproportion objecti supernaturalis ad potentias naturales animæ. Tertium, subordinatio & dependencia generalis causarum secundarum à prima in operando. Unde cum in statu innocentia fuerit dispropor- tio inter potentias naturales animæ, & objec- ta supernaturalia, & generalis subordinatio ad primum motorem; manifestum est, juxta prin- cipia D. Thome, decreta & auxilia efficacia, pro utroque statu naturæ lapsæ & integræ, esse admittenda: cum hoc tamen discriminare, quod in statu naturæ lapsæ, ex duplice capite speciali (sci- licet ex infirmitate naturæ, & elevatione objecti supernaturalis) & alio generali, (nempe subordi- natione & dependencia causarum secundarum à prima) eorum necessitas petenda est. In statu vero innocentia, ex uno tantum capite speciali: nempe ex elevatione objecti supernaturalis supra potentias naturales Adami & Angelorum; & alio generali, subordinatio scilicet & depen- dencia causa secundæ à prima, ut ibidem declarat S. Doctor, his verbis. *Sic igitur virtute gratuitæ superadditæ virtuti nature indiget homo in statu nature integræ, quantum ad unum, scilicet ad operandum & volendum bonum supernaturale. Se- cundum statum nature corruptæ, quantum ad duo: scilicet ut sanetur, & ulterius ut bonum supernatu- ralis virtutis operetur, quod est meritiorum. Ul- terius autem in utroque statu indiget homo auxilio divino, ut ab ipso moveatur.*

C D Qua doctrina illustrari & confirmari potest exemplo apertissimo hominis sani & infirmi. Ut enim homo infirmus attingat v. g. fastigium domus, vel summitem techi, indiget duplice me- dio, scilicet medicinâ sanante, & scalâ elevante. Homo vero sanus & robustus indiget solum ele- vari per scalam, non vero sanari per medicinam. Idem proportionaliter dicendum est de homine in statu naturæ lapsæ & integræ. In primo enim indiget sanari per gratiam ab infirmitate naturæ per peccatum originale debilitate, & simul per eam elevari, & applicari ad actus & objecta su- pernaturalia. In altero vero Adam non indige- bat gratia sanante, sed duntaxat movente & ele- vante; quia in illo felicissimo statu, nulla erat infirmitas, nulla plaga, nulla rebellio appetitus, nec deordinatio potentiarum animæ; sed solum indifferentia & potentialitas liberti arbitrij, ac

176°

E Qua doctrina illustrari & confirmari potest exemplo apertissimo hominis sani & infirmi. Ut enim homo infirmus attingat v. g. fastigium domus, vel summitem techi, indiget duplice me- dio, scilicet medicinâ sanante, & scalâ elevante. Homo vero sanus & robustus indiget solum ele- vari per scalam, non vero sanari per medicinam. Idem proportionaliter dicendum est de homine in statu naturæ lapsæ & integræ. In primo enim indiget sanari per gratiam ab infirmitate naturæ per peccatum originale debilitate, & simul per eam elevari, & applicari ad actus & objecta su- pernaturalia. In altero vero Adam non indige- bat gratia sanante, sed duntaxat movente & ele- vante; quia in illo felicissimo statu, nulla erat infirmitas, nulla plaga, nulla rebellio appetitus, nec deordinatio potentiarum animæ; sed solum indifferentia & potentialitas liberti arbitrij, ac

DISPUTATIO QVINTA

472

disproportio inter potentias naturales animæ, & objecta supernaturalia, quæ non poterat tolli aut vinci, nisi per gratiam efficacem. Unde S. Doctor infra quest. 62. art. 2. ad 1. dicit quod *Converti ad beatitudinem ultimam, homini quidem est difficile, & quia est supra naturam, & quia habet impedimentum ex corruptione corporis, & infectione peccati. Sed Angelo est difficile, propter hoc solum quod est supernaturale;*

177. Ex quibus liquet, doctrinam quæ divinorum decretorum & auxiliorum efficaciam, ad statum innocentia hominum & Angelorum extendit, Thomisticam esse, subindeque Augustinianam: nam ut recte discurrit Caramuel in Theologia fundamentali, Thefi 3. impertinenti 4. de doctrina Augustini: *Qui dicit illeculum à D. Thoma Augustinum, Thomam non legit; vix enim articulus in toto opere, qui Augustini auctoritate careat. Qui lectum quidem, non tamen intellectum asserit, Thomam Angelicam mente predictum negat, & ab universa Ecclesia pietate deficit, Thomam ANGELICI DOCTORIS nomine condecorantis. Qui Thomam ait legisse, & intellectus Doctoris divini volumina, voluisse tamen illum in partes suas vel invitum trabere, in Angelici Doctoris personam & doctrinam est impius.* Immerito ergo dixit Jansenius loco supra citato: *Eos qui medicinalem Christi gratiam sic defendere conantur, ut eam in predeterminatione physicam transforment, omni statui hominum laporum & innocentium, ex vi cause prima, & indifferentie voluntatis necessariam, magis esse Aristotelicos quam Augustinianos: cùm plura utriusque S. Doctoris, Augustini & Thomæ, pro hac sententia, adduxerim testimonia. Imò potius qui gratiam libero arbitrio in statu innocentia subjiciunt, & bona Angelorum & primorum parentum opera, ac merita, non fuisse à Deo specialiter donata, & à gratia liberum arbitrium applicante, in eis facta; nec Augustiniani, nec Thomistæ, sed Bajani dicendi sunt: cùm inter damnatas à Pio V. & Gregorio XIII. Michaelis Baij propositiones, ista primum locum obtineat: Nec Angelis nec primi hominis adhuc integri merita, recte vocantur gratia,*

§. IV.

Quatuor rationes à priori.

178. Nostra sententia non solum faveat auctoritas SS. Patrum, sed plures etiam rationes efficaces eam demonstrant.

Prima & principalis sumitur ex generali subordinatione, & dependentia causæ secundæ à prima in operando, quæ sine decreto efficaci & concursu prævio nequit subsistere, ut fusè demonstrant nostri Thomista in Philosophia, & in Tractatu de auxiliis. Sic ergo potest formari argumentum. Homo & Angelus in quocumque statu considerati, debent subordinari Deo in operando, seu ab illo constituti in ratione principij actualis suarum operationum, tam naturalium quam supernaturalium: Atqui secluso concursu prævio & gratiæ efficaci, non possunt Deo subordinati in operando, nec ab illo constituti in ratione principij actualis suarum operationum: Ergo pro omni statu, homo & Angelus indigent concursu prævio, & gratiæ efficaci ad operandum. Major patet, Minor probatur. Angelus vel homo in statu innocentia non poterant constituti in ratione principij actualis suarum operationum supernaturalium, per concursum simultaneum

A tanecum ordinis supernaturalis, nec per auxilium sufficiens ejusdem ordinis: Ergo sublatu concursu prævio, & gratiæ efficaci, non poterant subordinati Deo in ratione principij actualis. Consequens pater, Antecedens, quantum ad utramque partem, probatur. Cùm principium actualis operationis sit quid præviu illa, prioritate saltem naturæ, & habeat cum ea indissolubilem nexus, constitutivum illius debet etiam hæc duo habere: id est prioritate naturæ operationem antecedere, & cum ea indissolubiliter connecti. Unde cùm concursus simultaneus non sit prius operatione prioritate naturæ, & auxilium sufficientem non habeat cum ea nexus indissolubilem, sed frequenter ab illa separetur: manifestum est, quod Angelus & homo in statu innocentia, non poterant constituti in ratione principij actualis operationum supernaturalium, per gratiam sufficientem, vel per concursum simultaneum ordinis supernaturalis, quem gratiam coëfficientiæ & cooperationis appellant, sed solum per concursum præviu, & gratiam efficacem.

Secunda ratio petitur ex principiis supra art. 2. §. 1. statutis: Libera enim determinatio voluntatis Adami & Angelorum in statu innocentia, cùm esset quadam entitas creata, vel saltem quidam modus & formalitas entis, non poterat subterfugere divinam causalitatem, quæ est universalissima, & se extendit ad omne ens, omniesque modos & formalitates entis: Sed Deus non potest liberam voluntatis creatæ determinationem causare per decretu, vel auxilium pure indifferens, & liberi arbitrij determinationem & consensum expectans, sed tantum per decretu & auxilium de se efficax, & determinationem voluntatis creatæ, prioritate saltem naturæ antecedens, ut ibidem ostendimus: Ergo decreta & auxilia efficacia, non solum pro statu naturæ lapse, sed etiam pro statu integratæ & innocentia, admittenda sunt.

Tertia ratio sumitur ex D. Thoma 3. contra Gent. cap. 155. ubi sic ait: *Omne quod de se est variabile, ad hoc quid figuratur in uno, indiget auxilio aliquius movens immobilis: Sed liberum arbitrium Adami & Angelorum in statu innocentia erat mobile, & vertibile, ac variabile à bono in malum, & instar Bilancis in aequilibrio constitutæ, vel instar globi rotundissimi in planis perfectissima, versus omnem partem aequa mobilis, inquit Jansenius de gratia primi hominis & Angelorum cap. 14.* Ergo ut determinaretur ad bonum, & in eo perseveraret, & firmaretur, indigebat speciali Dei auxilio. Unde Augustinus in Enchir. cap. 106. *Non sufficiebat liberum arbitrium justitiae reuinendæ, nisi participatione immutabilis boni, divinum adjutorium præberetur.*

Quarta ratio petitur ex perfectione statutus innocentia: Theologi enim, hujus florentissimi statutus felicitatem describentes, docent cum D. Thoma, illam in eo præcipue litam fuisse, ut inferiora superioribus subderentur, & superiora inferioribus dominarentur. Ex quo inferunt in eo statu partem inferiorem superiori, & superiori Deo perfectè subiectam fuisse. Cùm ergo gratia illius statutus esset multò perfectior naturæ, eamque multis partibus superaret, debebat, juxta hunc præclarum ordinem à divina sapientia institutum, libero arbitrio præcessere ac dominari, non verò ei subjici & ancillari. Verum hunc præclarum ordinem evertit Jansenius, gratiam enim statutus innocentia ponit ad pedes naturæ, & illam